Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2025 – Aluehallituksen selvitys

Aluehallitus 31.08.2026 § 153

Valmistelija Jakobsson-Pada Linda
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 649 2883, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Tarkastuslautakunnan on hyvinvointialueesta annetun lain 125. §:n mukaan annettava kultakin vuodelta arviointikertomus siitä, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on myös arvioitava, kuinka tarkoituksenmukaisella tavalla toiminta on järjestetty. Pohjanmaan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta esitteli vuoden 2025 arviointikertomuksensa 8.6.2026 pidetyssä aluevaltuuston kokouksessa (§ 47).

Strategian toteutuminen. Tarkastuslautakunta kommentoi, että strategiset tavoitteet ovat kunnianhimoisia. Tarkastuslautakunta katsoi, ettei yhtäkään neljästä strategisesta tavoitteesta saavutettu kokonaisuudessaan. Toimenpiteistä on päätetty laajasti ja ne on myös toteutettu, mutta mittareiden tulokset eivät osoita toimenpiteiden aikaansaamaa muutosta. Tarkastuslautakunta suosittaa, että mittareiden ja strategisten tavoitteiden toimenpiteiden välistä yhteyttä täsmennettäisiin ja vahvistettaisiin siten, että toimenpiteillä olisi nykyistä konkreettisempi vaikutus tavoitteiden toteutumiseen.

Strategian toteutumista ei ole tilikauden aikana käsitelty aluehallituksessa tai aluevaltuustossa omana asianaan. Tavoitteiden mittareiden ja toimenpiteiden välinen yhteys jää osittain epäselväksi, mikä heikentää strategian tulosten ja vaikutusten arviointia. Tarkastuslautakunta suosittaa, että aluehallituksen ja aluevaltuuston vuotuinen työohjelma sisältää strategisen seurannan omana asianaan vähintään neljännesvuosittain. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että strategian toimeenpanoa käsitellään aluehallituksessa ja aluevaltuustossa määräajoin osana strategista ohjausta ja päätöksentekoa, jotta korjaaviin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennakoivasti strategiakauden aikana.

Talouden tavoitteiden toteutuminen. Tarkastuslautakunta toteaa, että vuosi 2025 oli Pohjanmaan hyvinvointialueen ensimmäinen ylijäämäkausi ja talouden kehitys kokonaisuudessaan selvästi edellisvuotta vahvempi. Samaan aikaan hyvinvointialueella on edelleen taseessaan merkittävä kertynyt alijäämä, joka on voimassa olevan lainsäädännön mukaan katettava viimeistään vuoden 2026 tilinpäätöksen yhteydessä. Lisäksi alhainen omavaraisuusaste heijastaa rakenteellista taloudellista haavoittuvuutta. Talousarvio perustuu mittaviin sopeuttamistoimiin, mutta säännöllistä raportointia aluehallitukselle tai aluevaltuustolle tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toimenpiteiden etenemisestä ei ole havaittu vuonna 2025. Tarkastuslautakunnalle on tärkeää, että talouden vahvistumisesta huolimatta talouden tasapainottamista jatketaan suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Tarkastuslautakunta suosittaa muun muassa, että tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toteutumista sekä alijäämän kattamiseen liittyviä riskejä ja valintoja koskevaa viestintää ja raportointia selkeytetään ja aikataulutetaan siten, että päätöksenteon tietopohja on riittävä ja ennakoitava myös palvelutuotannon ja henkilöstön näkökulmasta.

Suositukset vuodelta 2024. Tarkastuslautakunnan vuoden 2024 arviointikertomuksessa antamasta 16 suosituksesta 3 on pantu täytäntöön, 9 etenee ja 4 on edelleen ajankohtaisia. Tarkastuslautakunta toteaa, että suositusten toteutumista tarkasteltaessa on otettava huomioon, suositukset saattavat vaatia toteutuakseen vuotta pidemmän ajan. Toteutuksen arviointi perustuu aluehallituksen lausuntoon. Lausunnossa ei ole yksilöity tarkkoja aikatauluja tai vastuullisia toimijoita. Aluehallituksen tulee vastata myös näihin havaintoihin, mielellään tarkemmilla toteutusaikatauluilla.

Toimialakohtaiset suositukset vuodeksi 2025. Tarkastuslautakunta on lisäksi arvioinut toimialojen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista vuonna 2025 sekä antanut

suosituksia ja tehnyt havaintoja. Arviointiohjelman 2025 mukaisista arvioinnin kohteina olleista toimialueista on tehty vielä erikseen havaintoja ja suosituksia.

Liitteessä 1 on tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2025 kokonaisuudessaan ja liitteessä 2 valmistelun ehdotus aluehallituksen vastaukseksi tarkastuslautakunnan havaintoihin ja suosituksiin vuosilta 2024 ja 2025.Asiaseloste

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina
ehdottaa, että aluehallitus antaa liitteessä olevan selvityksen aluevaltuustolle vastauksena niihin havaintoihin ja suosituksiin, jotka tarkastuslautakunta on tuonut esille vuoden 2025 arviointikertomuksessa Pohjanmaan hyvinvointialueesta.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Aluevaltuusto 05.10.2026 § 58

Valmistelija Jakobsson-Pada Linda
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 649 2883, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitus
antaa oheisen selvityksen tiedoksi aluevaltuustolle vastauksena niihin toimenpide-ehdotuksiin, jotka tarkastuslautakunta on tuonut esille vuoden 2025 arviointikertomuksessa Pohjanmaan hyvinvointialueesta.

Päätös:
Aluevaltuusto merkitsi tiedoksi aluehallituksen selvityksen tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomuksessa esittämistä havainnoista ja suosituksista.

Susanna Koski esitti toimenpidealoitteen, jonka mukaan aluehallitus kutsutaan tarkastuslautakunnan tulevaan kokoukseen antamaan tarkempia tietoja TUSO-toimenpiteistä. Aluevaltuusto hyväksyi toimenpidealoitteen yksimielisesti.

Liitteet

Jakelu

Tarkastuslautakunta 21.10.2026 § 101
ÖVPH/7870/00.01.03.01/2025

Valmistelija Tammelin Margit
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Aluevaltuusto on kokouksessaan 8.6.2026 § 47 merkinnyt tiedoksi Pohjanmaan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2025 ja velvoittanut aluehallituksen antamaan aluevaltuustolle syyskuun 2026 loppuun mennessä lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomuksessa esiin nostetut havainnot antavat aihetta.

Aluevaltuusto on kokouksessaan 5.10.2026 § 58 merkinnyt tiedoksi aluehallituksen selvityksen tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomuksessa esittämistä havainnoista ja suosituksista.

Tarkastuspäällikkö Tammelin Margit
ehdottaa, että tarkastuslautakunta merkitsee aluehallituksen antaman selvityksen tiedoksi ja päättää jatkotoimista.

Päätös:
Tarkastuslautakunta merkitsi aluehallituksen antaman selvityksen tiedoksi ja päätti kutsua aluehallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kaksi aluehallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä tarkastuslautakunnan 16.12.2026 kokoukseen antamaan tietoa Pohjanmaan hyvinvointialueen tulevaisuus- ja kehittämisohjelman sopeuttamistoimenpiteistä vuonna 2026 ja vuosina 2027-2028. Lisäksi tarkastuslautakunta päätti, että tarkastuslautakunnan alainen ulkoisen valvonnan yksikkö pyytää lisäselvityksiä tarkastuslautakunnan kokouksessa esille nostamista aihealueista aluehallituksen antamasta selvityksestä.

Liitteet

Liite 1	Pohjanmaan hyvinvointialue_Arviointikertomus_20052026
Liite 2	Svar till utvärderingsberättelsen - Vastaukset tarkastuskertmukseen_08 2026

Oheisaineisto